



POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI



AKADEMIA ROZWOJU
FILANTROPII W POLSCE

Podstawy programowe „Działaj Lokalnie”, filary realizacji Programu w latach 2023-2024

Spis treści

| | |
|---|----|
| Wstęp | 2 |
| Cel | 3 |
| Wartości i postawy | 3 |
| Model funkcjonowania | 3 |
| Odbiorcy | 3 |
| Realizacja Programu w latach 2023-2024 | 4 |
| Założenia Programu na lata 2023-2024 | 4 |
| Narzędzia | 4 |
| Zasady udzielania wsparcia finansowego dla ODL w ramach Programu | 4 |
| „Fundusz Stabilności i Rozwoju” | 5 |
| Pakiet Wsparcia Antykryzysowego | 6 |
| Praca z komisjami grantowymi „Działaj Lokalnie” | 6 |
| Proces naboru na ODL (klasyczne i afiliowane) | 6 |
| Zmiana formuły procesu certyfikacji ODL i standaryzacji | 6 |
| Rozwój bazy dobrych praktyk | 7 |
| Wsparcie szkoleniowe | 7 |
| Digitalizacja Programu | 7 |
| Zdecentralizowane konkursy grantowe | 8 |
| Ścieżki tematyczne | 8 |
| „Wyzwalamy społeczną energię” | 9 |
| „Szkoła Animacji Lokalnej” i rozwój kompetencji animatorów | 9 |
| „Metoda animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego” | 10 |
| Wzmacnianie kompetencji osobowych (przedstawicieli ODL i grantobiorców) | 10 |
| Konkurs „Opowiedz...” | 10 |

Warszawa, luty 2023 roku

**Prawa autorskie do materiału należą do Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce.
Materiał służy wyłącznie do realizacji programu „Działaj Lokalnie”.
Prosimy o nierozpowszechnianie materiału poza Siecią Ośrodków Działaj Lokalnie.**

Wstęp

W latach 2023-2024 będziemy czerpać z doświadczeń poprzednich lat realizacji Programu, a tym samym kontynuować i uzupełniać strategię Programu, ukierunkowaną na rozwój systemu zdecentralizowanych konkursów grantowych w miejscowościach do około 20.000 mieszkańców. Będziemy odwoływać się do wyników ewaluacji Programu i wniosków z niej płynących.

Naszym wspólnym celem jest zwiększenie udziału obywateli w działaniach na rzecz społeczności lokalnej. Jest to teraz szczególnie ważne w czasie, kiedy wszyscy musimy zmierzyć się z następstwami pandemii oraz trudną sytuacją ekonomiczną, po części wywołaną wojną w Ukrainie.

Planowane działania odnoszą się do: a) nowego kontekstu funkcjonowania zarówno ODL, jak i ich beneficjentów, związanego z niepewną i zmienną sytuacją spowodowaną wojną w Ukrainie oraz w celu dalszego wspierania uchodźców przebywających w Polsce; b) uwrażliwiania lokalnych społeczności na kwestie związane z ekologią i ochroną środowiska; c) potrzebą większego zaangażowania młodzieży w projekty społeczne.

Zespół „Działaj Lokalnie”

Cel

Głównym celem Programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzeniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia oraz przyczyniają się do budowy kapitału społecznego i dóbr wspólnych.

W ramach Programu oferowane jest wsparcie dla aktywnych społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania. Program stawia na aktywność obywatelską, w tym wolontariat, filantropię, liderstwo i partnerstwo.

Wartości i postawy

Program promuje wartości i postawy, takie jak:

- **Zaangażowanie społeczne i odpowiedzialność**
Podejmowane w Programie przedsięwzięcia służą wyzwaniu społecznej energii. Ośrodki Działaj Lokalnie komunikują się ze swoją społecznością, angażują mieszkańców wsi i małych miast we wspólne działania. Wsparcie otrzymują projekty będące odpowiedzią na konkretne potrzeby.
- **Gotowość do podejmowania wyzwań i otwartość na współpracę**
Ośrodki Działaj Lokalnie i realizatorzy projektów lokalnych poszukują niestandardowych metod działania, eksplorują nowe obszary zaangażowania społecznego oraz promują innowacyjne rozwiązania wśród swoich partnerów i odbiorców projektów.
- **Dzielenie się zasobami i budowanie partnerstw**
Działając na rzecz dobra wspólnego, Ośrodki Działaj Lokalnie, realizatorzy projektów, mieszkańcy jak i wolontariusze pozyskują partnerów i zasoby (finansowe i rzeczowe). Wszyscy dbamy o jak najlepsze wykorzystanie powierzonych środków, transparentność procedur, rzetelny monitoring i rozliczenie prowadzonych działań. Budowany jest kapitał społeczny oparty na zaufaniu partnerów i obywateli.

Model funkcjonowania

Program „Działaj Lokalnie” powstał w 2000 roku i jest przedsięwzięciem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (dalej PAFW). Od początku realizuje go Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce (dalej ARFP). Program kierowany jest przede wszystkim do miejscowości liczących do około 20.000 mieszkańców. Głównym trzonem Programu jest coroczny, zdecentralizowany konkurs grantowy realizowany przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL).

ODL to lokalne organizacje grantowe działające na obszarze od kilku gmin do kilku powiatów. ODL poprzez prowadzone lokalne konkursy grantowe rozdzielają środki przekazane przez PAFW oraz pozyskane od samorządów, przedsiębiorców i osób prywatnych. ODL zajmują się także działalnością szkoleniową, doradztwem i wspierają wolontariat. ARFP nadzoruje przebieg lokalnych konkursów grantowych. Na podstawie zasad przygotowanych przez PAFW, ARFP opracowuje wzory dokumentów, prowadzi szkolenia, konsultacje i doradza ODL, sieciuje je i promuje program „Działaj Lokalnie”.

Za pośrednictwem ODL, Program funkcjonuje na terenie 679 gmin w Polsce (dane na 2022 rok). Liczba gmin w zasięgu Programu zmienia się co roku, ze względu na modyfikacje zasięgów poszczególnych ODL. Każdy ODL deklaruje, na terenie których gmin w danym roku prowadzi lokalny konkurs grantowy (od 4 do kilkunastu gmin). Dzięki dofinansowaniu z Programu, poprzez system dotacji, małe organizacje pozarządowe i grupy nieformalne mogą realizować różnorodne projekty na rzecz społeczności.

Odbiorcy

„Działaj Lokalnie” jest przedsięwzięciem adresowanym do organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, realizujących projekty w społecznościach lokalnych.

Decyzje o dofinansowaniu konkretnych projektów są podejmowane lokalnie, przy wsparciu niezależnych autorytetów lokalnych i darczyńców. Taki mechanizm jest wyjątkowy i gwarantuje, że dotacje przyznawane są organizacjom i grupom nieformalnym, które mają pomysł na działania odpowiadające na faktyczne potrzeby lokalnych społeczności i ich mieszkańców.

Realizacja Programu w latach 2023-2024

W oparciu o wieloletnie doświadczenie PAFW i ARFP, zebrane raporty oraz ewaluację przeprowadzoną przez Fundację „Stocznia”, realizację Programu w najbliższych dwóch latach opieramy na tradycyjnych konkursach grantowych (dwie rundy 2023 i 2024), kontynuujemy sprawdzone działania oraz wprowadzamy nowe udogodnienia dla ODL.

Założenia Programu na lata 2023-2024

- Wyzwalanie społecznej energii jako cel naczelnny i hasło Programu.
- Integracja społeczna i równościowa, prowadzona szczególnie wobec uchodźców z objętej wojną Ukrainy.
- Wzrost zaangażowania młodzieży w projekty społeczne, w tym umożliwienie młodym liderom odkrycia i wykorzystania swojego potencjału na rzecz lokalnych społeczności
- Propagowanie celów zrównoważonego rozwoju i edukacji ekologicznej.
- Wzmocnienie Programu poprzez rozwój wolontariatu, w tym wolontariatu młodzieży i wolontariatu pracowniczego.
- Promocja Programu, w tym wzrost zaangażowania uczestników Programu w promocję marki „Działaj Lokalnie”.
- Pozyskiwanie lokalnych zasobów.
- Wzmacnianie stabilności finansowej ODL.
- Zwiększenie atrakcyjności Programu dla wnioskodawców i ODL.
- Budowanie partnerstw wielosektorowych (NGO, samorządy, biznes, media).
- Dalszy rozwój „Metody animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego”
- Podnoszenie jakości realizowanych lokalnie projektów.
- Dalsza digitalizacja Programu.
- Wzmacnianie kompetencji osobowych.
- Wzmacnianie sieci ODL.

Narzędzia

W Programie obowiązują wewnętrzne regulaminy, dokumenty programowe, które są zamieszczone i będą systematycznie aktualizowane i dodawane na stronie dzialajlokalnie.pl w zamkniętej strefie dla ODL, w udostępnionym folderze Dropbox (folder online) oraz od 2023 roku w profilu ODL w systemie generatorspoleczny.pl.

Zasady udzielania wsparcia finansowego dla ODL w ramach Programu

Program zakłada funkcjonowanie dwóch typów ODL: pierwsza grupa to klasyczne ODL, natomiast drugą grupę stanowią afiliowane ODL.

Poziomy finansowania oferowane klasycznym ODL zostały zmodyfikowane. Nastąpiło zwiększenie środków PAFW przekazywanych wszystkim ODL. Klasyczne ODL mają możliwość wyboru z trzech wariantów finansowania, w zależności od wysokości wkładu własnego.

Uwzględniamy zmianę jaka dokonała się w działaniach osób prowadzących ODL. Znacznie wzrosła rola tych osób jako animatorów społecznych i edukatorów w takich obszarach jak: animacja społeczna na rzecz dobra wspólnego, fundraising, zarządzanie projektami społecznymi, budowa kapitału społecznego. Są to zadania głównie programowe. Cała aktywność osób prowadzących ODL może być więc ujęta w zakresie kosztów programowych. Koszty wychodzące poza tę aktywność, a związane z obsługą organizacji, takie jak: obsługa

księgową, czynsz, media, czy kupno urządzeń biurowych zgodnie z procedurami Programu są kosztami administracyjnymi.

Afiliowane ODL mają możliwość wyboru z trzech wariantów finansowania, w celu wspieranie kosztów programowych związanych z aktywnością na rzecz Działaj Lokalnie oraz z działaniami na rzecz pozyskania środków finansowych nowoczesnymi metodami fundraisingowymi.

Warianty finansowania lokalnych konkursów grantowych ODL w latach 2023-2024 (kwoty w zł)

| I. Warianty dla klasycznych ODL | wariant I.1 | wariant I.2 | wariant I.3 |
|--|---------------|---------------|---------------|
| Dotacja PAFW | 27.000 | 38.000 | 50.000 |
| na dotacje lokalne – min 50% Dotacji PAFW | 13.500 | 19.000 | 25.000 |
| na koszty obsługi* – max 50% Dotacji PAFW | 13.500 | 19.000 | 25.000 |
| Minimalny wkład finansowy ODL | 13.500 | 19.000 | 25.000 |
| Minimalny budżet konkursu | 40.500 | 57.000 | 75.000 |
| Minimalna pula na dotacje lokalne | 29.700 | 41.800 | 55.000 |
| | | | |
| II. Warianty dla afiliowanych ODL | wariant II.1 | wariant II.2 | wariant II.3 |
| Dotacja PAFW na koszty obsługi* | 6.000 | 12.000 | 18.000 |
| Minimalny wkład finansowy ODL (minimalna pula na dotacje lokalne) | 8.000 | 16.000 | 24.000 |
| Minimalny budżet konkursu | 14.000 | 28.000 | 42.000 |

* koszty programowe (inne niż dotacje) i koszty zarządzania

„Fundusz Stabilności i Rozwoju”

Kontynuujemy funkcjonowanie Funduszu, którego celem jest rozwój zasięgu sieci ODL oraz wzmocnienie współpracy z samorządami lokalnymi. Zakładamy wypracowanie rozwiązań służących wyżej wymienionym celom poprzez wsparcie szkoleniowe i finansowe ODL. Cele Funduszu zostają rozszerzone o działania na rzecz pomocy uchodźcom z Ukrainy, a procedury udzielanego wsparcia bardziej uelastycznione.

W ramach Funduszu, ODL będą mogły ubiegać się o dotację w wysokości do 6.000 PLN z przeznaczeniem na:

- Pomoc uchodźcom z Ukrainy, ich integrację ze społecznościami lokalnymi, rozwój wsparcia systemowego. Środki mogą być przeznaczone na wsparcie instytucjonalne dla ODL, które kierują pomoc do uchodźców z Ukrainy (koszty funkcjonowania ODL, koszty rozwoju współpracy ODL z gminami, biznesem i partnerami społecznymi), koordynację pomocy i wolontariatu na rzecz uchodźców, działania promocyjne i medialne oraz koszty wyposażenia, szkolenia i działania edukacyjne.
- Działania na rzecz rozszerzenia liczby gmin objętych zasięgiem ODL (w przypadku ODL o małym lub średnim zasięgu tj. poniżej 9 gmin) oraz na rzecz budowania relacji z samorządami lokalnymi poprzez formułę regrantingu w celu zwiększenia środków na organizację lokalnych konkursów grantowych, a tym samym zwiększenia liczby realizowalnych projektów (w przypadku ODL o dużym zasięgu tj. powyżej 10 gmin). ODL otrzymają wsparcie poradnicze i szkoleniowe dotyczące możliwych sposobów współpracy z samorządami i biznesem oraz dostęp do poradnika zawierającego wzory dokumentów, opisy dobrych praktyk i procedur. ODL, które otrzymają wsparcie, będą zobowiązane upowszechniać wśród innych ODL efekty swoich działań, m.in. podczas wspólnych szkoleń/konferencji.
- Doraźne i nagłe potrzeby, gdy ODL znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji, np. z powodu wysokiej inflacji.

Pakiet Wsparcia Antykryzysowego

Pakiet został wprowadzony do Programu w marcu 2020 roku tuż po wybuchu pandemii i był kontynuowany w kolejnych latach, aby wspomóc ODL i ich beneficjentów w działaniach na rzecz przeciwdziałania skutkom pandemii, a później, po wybuchu wojny na Ukrainie, w pomocy uchodźcom. W latach 2023-2024 będzie on obejmował:

- dalsze wzmocnienie inicjatyw/projektów lokalnych odpowiadających na nowe wyzwania w ramach konkursów grantowych;
- specjalny fundusz dla ODL, które znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji (opisany wyżej),
- możliwość prowadzenia naboru ciągłego w ramach lokalnych konkursów grantowych (w odróżnieniu od naboru raz do roku w poprzednich latach);
- możliwość prowadzenia posiedzeń Lokalnych Komisji Grantowych online;
- możliwość skrócenia czasu realizacji projektu;
- w uzasadnionych przypadkach zniesienie wymogu wkładu własnego ODL i ich lokalnych beneficjentów, jeśli okaże się, że nie są w stanie zebrać zadeklarowanych kwot;
- moderowanie przestrzeni mediów społecznościowych stworzonej dla ODL, w której mogą dzielić się swoimi doświadczeniami, w tym inicjatywami podejmowanymi przez ich beneficjentów;
- wsparcie eksperckie ze strony ARFP.

Praca z komisjami grantowymi „Działaj Lokalnie”

Wybór składu i przygotowanie merytoryczne komisji grantowych jest jednym z zadań ODL. Zapraszają one do pracy w komisji grantowej przedstawicieli różnych sektorów oraz przygotowują jej członków do dokonania jak najlepszej oceny projektów uwzględniając m.in. diagnozę potrzeb lokalnych.

Wprowadzony został wzorcowy „Regulamin komisji grantowej Działaj Lokalnie”, przygotowany przez ARFP. Na jego podstawie ODL powinien opracować i zatwierdzić swój regulamin komisji.

Na wzór komisji grantowych amerykańskich funduszy lokalnych, PAFW i ARFP pragną budować autorytet komisji grantowych „Działaj Lokalnie”. To rozwiązanie sprawdziło się już w kilku polskich funduszach lokalnych, również w tych, którymi są ODL. Składy komisji grantowych „Działaj Lokalnie” powinny być jawne; lokalna społeczność powinna mieć świadomość, że o przyznaniu środków decydują lokalne autorytety, a nie sam ODL; członkowie komisji grantowej „Działaj Lokalnie” powinni mieć świadomość, że od nich w dużym stopniu zależy kierunek rozwoju lokalnej społeczności. Decydując o przeznaczeniu środków finansowych, mają olbrzymi wpływ na rozwój kapitału społecznego. Wsparcie komisji grantowych „Działaj Lokalnie” ma również na celu podniesienie jakości realizowanych projektów.

Proces naboru na ODL (klasyczne i afiliowane)

PAFW i ARFP przyjęły, że w przyszłych latach realizacji Programu będzie kontynuowany model przyjmowania afiliowanych ODL do Sieci jako pierwszy krok do stania się klasycznym ODL. W przypadku gdy klasyczny ODL z jakiegoś powodu opuści Sieć, jego miejsce zajmie jeden z afiliowanych ODL. Rozwiązanie to daje nowym członkom Sieci czas na zdobycie doświadczenia, skorzystanie z doradztwa i szkoleń.

Do 77 ODL, które funkcjonowały w 2022 roku, w 2024 roku zostaną przyłączone 3 nowe afiliowane ODL (nabór będzie prowadzony w 2023 roku). Liczba ODL w sieci zwiększy się do 80 organizacji. Liczba klasycznych ODL jest stała i wynosi 66 organizacji. ODL może zmienić status z afiliowanego na klasyczny tylko w momencie, kiedy jeden z klasycznych ODL z jakiegoś powodu opuści Sieć.

Zmiana formuły procesu certyfikacji ODL i standaryzacji

Zmiana formuły procesu certyfikacji ODL zakłada oparcie całej procedury na standardowo (w ramach Programu) funkcjonujących dokumentach takich jak: zgłoszenia do udziału w Programie, umowy dotacji, raporty z realizacji Programu, karty monitoringu. Celem jest odciążenie ODL z konieczności przygotowywania dodatkowej dokumentacji do procesu certyfikacji. Procesem certyfikacji (na zakończenie każdego rocznego konkursu grantowego) planuje się objąć wszystkie ODL, w tym afiliowane. Przyznany

certyfiakat będzie jednocześnie zaproszeniem do udziału w następnym konkursie grantowym Programu. ARFP dopuszcza także możliwość warunkowego przyznania certyfiakatów. Organizacje, które nie otrzymają certyfiakatu, nie będą mogły prowadzić ODL w kolejnym konkursie grantowym Programu.

Rozwój bazy dobrych praktyk

Przez lata realizacji Programu poszczególne ODL wypracowały bardzo dobre rozwiązania wielu aspektów funkcjonowania w ramach „Działaj Lokalnie”. Dotychczas najciekawsze działania były nagradzane i udostępniane wszystkim członkom Sieci ODL. Nowe ODL mają możliwość skorzystania ze sprawdzonych sposobów działań z poprzednich lat. Zachęcamy do dzielenia się i upowszechniania wartościowych praktyk w ramach całej sieci, do wykorzystania przez inne ODL.

Wsparcie szkoleniowe

Corocznie organizowane są spotkania przedstawicieli sieci ODL. Ich celem jest wsparcie edukacyjne, wymiana doświadczeń i efektywny przepływ informacji w ramach Sieci. Program szkoleń jest ustalany na podstawie okresowo diagnozowanych potrzeb edukacyjnych ODL. Dodatkowo regularnie przygotowywane i oferowane będą webinaria. Planowanych jest 15 webinariów, ODL zobowiązane będą do udziału w minimum 5.

W 2023 roku dwudniowe szkolenie stacjonarne odbędzie się w dniach 20-21 marca w Warszawie. Na początku 2024 roku spotkanie odbędzie się w trybie online. W 2025 roku dwudniowe szkolenie stacjonarne odbędzie się w pierwszym kwartale.

Digitalizacja Programu

Digitalizacja Programu jest niezbędna zarówno dla podniesienia bezpieczeństwa przedstawicieli ODL, jak i efektywniejszego zarządzania procesami i komunikacją z partnerami i beneficjentami.

Wśród wprowadzonych modyfikacji są:

- Podpisywanie umów ARFP-ODL online, poprzez system www.autenti.com.
- Możliwość prowadzenia spotkań, szkoleń, konsultacji ODL z wnioskodawcami i grantobiorcami w trybie online – stosowne zapisy w dokumentach Programu. ODL powinny w tym zakresie korzystać z bezpłatnego oprogramowania lub rozważyć wykupienie licencji (ze środków otrzymywanych od PAFW).
- Możliwość organizacji posiedzeń lokalnej komisji grantowej w trybie online.
- Możliwość elektronicznego podpisywania deklaracji bezstronności członka lokalnej komisji grantowej, a później protokołu z posiedzenia.
- Możliwość elektronicznego podpisywania umów (ODL-grantobiorcy).

Generatorspoleczny.pl

W odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez ODL, konieczna była modernizacja generatora służącego do obsługi programu „Działaj Lokalnie”. W efekcie powstał Generator Społeczny <https://generatorspoleczny.pl/>, narzędzie służące prowadzeniu programów grantowych, stypendialnych itp., przez organizacje pozarządowe.

Pomimo prac modernizacyjnych, filozofia działania generatora pozostaje bez zmian. Jest to kontynuacja dotychczasowego sposobu funkcjonowania. System został poprawiony pod kątem technicznym, poprawiony wizualnie i pod względem UX, wzbogacony o nowe funkcje.

W 2023 roku generator będzie testowany i wykorzystywany do programów ARFP (w tym złożenie „Deklaracji udziału ODL w DL 2023”) i przez ODL do przeprowadzenia lokalnych naborów „Działaj Lokalnie 2023”. Konkurs „Działaj Lokalnie 2023” na pewno będzie wymagał większej uwagi, dopilnowania, czy wszystkie mechanizmy w generatorze działają prawidłowo. W późniejszym okresie przygotowane zostaną zasady udostępniania generatora na rzecz innych potrzeb ODL, niż program „Działaj Lokalnie”.

Deklaracje udziału ODL

Deklaracje udziału ODL w „Działaj Lokalnie 2023” będą składane do końca lutego 2023 poprzez <https://generatorspoleczny.pl/>.

Zdecentralizowane konkursy grantowe

W latach 2023 i 2024 ODL ogłoszą na swoim terenie konkursy grantowe zgodnie z założeniem, że:
Konkurs „Działaj Lokalnie 2023” zostanie przeprowadzony przez 66 klasycznych i 11 afiliowanych ODL.
Konkurs „Działaj Lokalnie 2024” zostanie przeprowadzony przez 66 klasycznych i 14 afiliowanych ODL.

Szczególny nacisk zostanie położony na przygotowanie lokalnych projektów ukierunkowanych na zwiększenie zaangażowania młodzieży, integrację uchodźców z Ukrainy ze społecznościami lokalnymi oraz kwestie związane z ekologią.

W 2023 roku zostanie zaktualizowany regulamin lokalnego konkursu grantowego z uwagi na przeprowadzoną modernizację generatora.

Kwoty dotacji przyznawane przez ODL na lokalne projekty są następujące: w przypadku afiliowanych ODL jest to 3.000 zł, w przypadku klasycznych ODL jest to 6.000 złotych.

Nowością jest pilotażowo możliwość zwiększenia dotacji na lokalne projekty. ODL z pulą na dotacje lokalne w wysokości minimum 80.000 zł będą miały możliwość przyznania dotacji w wysokości do 8.000 zł (zamiast do 6.000 zł).

Od 2024 zostanie zmodyfikowany formularz wniosku aplikacyjnego w Programie. Obecnie trwają prace nad nowym wzorem formularza.

Ścieżki tematyczne

Na poziomie lokalnym ODL diagnozują najważniejsze potrzeby swoich społeczności i mogą klasyfikować je według ścieżek tematycznych. Ścieżki tematyczne pomagają w pozyskiwaniu nowych partnerów lokalnych, którzy mogą wspierać inicjatywy odpowiadające ich celom strategicznym lub związanym z ich działalnością.

W latach 2023-2024, w ramach lokalnych konkursów grantowych, prowadzonych przez wszystkie ODL, wprowadzone będą trzy ogólnopolskie ścieżki tematyczne. Uwypuklenie tych trzech ścieżek ma na celu zwrócenie uwagi na najbardziej pożądane tematy projektów lokalnych. Nie oznacza to jednak, że lokalne projekty mają dotyczyć wyłącznie tej tematyki. Finansowanie projektów w ramach ścieżek tematycznych będzie pochodzić z ogólnej puli na dotacje lokalne. ARFP będzie dążyć do pozyskania dodatkowych partnerów dla poszczególnych ścieżek tematycznych.

- „Działaj Lokalnie i Solidarnie z Ukrainą” – wsparcie mogą otrzymać inicjatywy na rzecz uchodźców z Ukrainy. Środki mogą zostać przeznaczone na wsparcie społeczności lokalnych, które przyjmują uchodźców, zapewniają działania integracyjne, pomoc prawną, edukacyjną, psychologiczną i inne. Przewiduje się, że w ramach tej ścieżki w latach 2023-2024 zostanie zrealizowanych nie mniej niż 400 projektów.
- „Działaj ekologicznie” – ścieżka będzie kontynuacją udanego pilotażu realizowanego w latach 2021 i 2022. Wszystkie ODL otrzymają dostęp do materiałów edukacyjnych, zestawów narzędzi i scenariuszy dotyczących zmian klimatu i innych wyzwań ekologicznych. Wszystko to ma na celu wyposażenie ODL w wiedzę, którą będą mogły dzielić się z lokalnymi beneficjentami. Zakładamy, że łącznie w ramach konkursów grantowych w latach 2023 i 2024 zostanie zrealizowanych 100 projektów ekologicznych.
- „Młodzież działa lokalnie” – ścieżka, w której młodzież będzie mogła przyjąć globalną perspektywę, działając jednocześnie w lokalnych kontekstach. To oni w oparciu o własne spostrzeżenia i perspektywy będą decydować o zakresie tematycznym swoich przedsięwzięć, działaniach, odbiorcach, budżecie. Najpierw w ramach „Szkoły Animacji Lokalnej” odbędzie się seria warsztatów

i webinarów przygotowujących do projektowania i realizacji własnych projektów społecznych. Później ODL będą przeznaczać część puli grantowej na inicjatywy młodzieży.

„Wyzwalamy społeczną energię”

Korzystając z dotychczasowego doświadczenia, przeprowadzonych badań i zebranych raportów, zmodyfikowane zostały dotychczasowe formy wsparcia ODL oraz ich beneficjentów. Podejście to, nazwane „Wyzwalamy społeczną energię”, będzie kontynuacją i rozwinięciem podjętych wcześniej w Programie działań.

W ramach podejścia „Wyzwalamy społeczną energię” planujemy utrzymanie wprowadzonych w Programie rozwiązań, takich jak: wirtualne konsultacje przedstawicieli ODL dla aplikujących organizacji, wirtualne spotkania lokalnych komisji grantowych, możliwość ciągłego naboru wniosków czy organizacji dodatkowych lokalnych naborów.

Tematyka wyzwalania aktywności społecznej uwzględniona zostanie w planowanych szkoleniach, webinarach oraz doradztwie prowadzonym przez Akademię i ODL.

W wyniku przeprowadzonych działań zostanie zebrane i udostępnione minimum 15 dobrych praktyk, które będą inspiracją dla całej Sieci ODL, a za jej pośrednictwem również realizatorów lokalnych projektów.

„Szkoła Animacji Lokalnej” i rozwój kompetencji animatorów

Świadome i aktywne zaangażowanie i uczestnictwo w życiu społeczności daje rozeznanie w potrzebach lokalnych, buduje zaufanie do osób zaangażowanych społecznie i organizacji, które reprezentują. Powstają warunki do stawiania wyzwań społeczności lokalnej i budowy dobra wspólnego, które przyniesie konkretne korzyści mieszkańcom. Aktywizacja społeczności lokalnych oparta na takich wartościach jak: zaangażowanie społeczne, gotowość do podejmowania wyzwań i dzielenie się posiadanymi zasobami, jest sposobem działania ODL. Jest to „Szkoła Animacji Lokalnej”, w której wiedzę nabywa się przez doświadczenie pracy na rzecz społeczności. Jest to też szkoła, która rozwija wiele kompetencji u osób zaangażowanych w projekty społeczne. Do tych najistotniejszych kompetencji rozwijanych w ramach „Szkoły Animacji Lokalnej” zaliczyć można:

- zdolność do kooperacji,
- rozwój kompetencji przywódczych,
- zarządzanie projektami społecznymi,
- fundraising,
- reklama i marketing społeczny na poziomie lokalnym,
- promocja wizerunku lokalnej organizacji pozarządowej,
- współpraca z mediami,
- komunikacja w mediach społecznościowych.

„Szkoła Animacji Lokalnej” została uruchomiona w Programie w odpowiedzi i w oparciu o rekomendacje z badania *Ewaluacja Programu „Działaj Lokalnie”* przeprowadzonego przez Fundację „Stocznia” w 2014 roku. Badanie ujawniło, że „Działaj Lokalnie” stwarza warunki do budowania potencjału liderów społecznych, dlatego celem Szkoły jest zapewnienie im szansy na odkrycie i wykorzystanie go dla dobra lokalnych społeczności. Zidentyfikowani poprzez Sieć ODL przyszli liderzy mogą zdobyć doświadczenie i kompetencje związane z wnioskami o dotacje i realizacją projektów. W ramach Programu będzie rozwijana „Szkoła Animacji Lokalnej”, w oparciu o „Metodę animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego”, we współpracy z ODL, przede wszystkim poprzez działania ODL kierowane do lokalnych beneficjentów.

W najbliższym czasie udostępniony zostanie „podręcznik”, dotyczący „Metody animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego”, pomocny ODL, wnioskodawcom i grantobiorcom w skutecznym działaniu na rzecz dobra wspólnego i budowy kapitału społecznego.

ARFP w ramach działań i oferty Szkoły Animacji Lokalnej:

- opracuje materiał szkoleniowy dotyczący metody animacji lokalnej, dostosowany do potrzeb lokalnych beneficjentów i zawierający scenariusze spotkań i szkoleń, które ODL będą mogły wykorzystać w pracy z lokalnymi beneficjentami,
- przygotuje ofertę szkoleń i webinarium dla ODL,
- we współpracy z Programem PROMENGO zapewni ODL dostęp do platformy e-learningowej Kursodrom, na której będą znajdowały się kursy sprofilowane pod kątem potrzeb ODL,
- zapewni ODL stały dostęp do wiedzy i wsparcie mentoringowe,
- zachęci ODL do sieciowania beneficjentów Programu oraz budowania synergii między realizowanymi projektami.

„Metoda animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego”

„Metoda animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego” została pierwotnie wypracowana w ramach programu „Działaj Lokalnie”, stanowiącego inspirację do powstania programu „Lokalne Partnerstwa PAFW”, w ramach którego była dalej rozwijana, praktykowana i popularyzowana. Została ona przedstawiona przez ekspertów Uniwersytetu Warszawskiego, Fundacji „Stocznia” i ARFP w publikacjach „Jak budować dobro wspólne” (2009) i „Jak budować partnerstwa” (2016), „Metoda animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego. Teoria i praktyka” (2021) opublikowanych przez ARFP. Istotą metody jest włączenie i zaangażowanie jak najszerszej grupy interesariuszy poprzez wspólnie zdefiniowane „dobro wspólne”. Wychodząc naprzeciw potrzebom społeczności jako całości i budując kapitał społeczny należy zdefiniować wspólne dobro ważne dla większości członków społeczności, działania powinny być poprzedzone diagnozą społeczną, należy ustanowić partnerstwo organizacji i instytucji w celu pomyślnej realizacji przedsięwzięć partnerskich. Zaangażowanie różnych podmiotów, zintegrowanie ich obszarów działania i ułatwienie ich wspólnych wysiłków ze zbiorowymi procesami decyzyjnymi mają kluczowe znaczenie dla rozwoju kapitału społecznego. ODL odgrywają istotną rolę w inicjowaniu i rozwijaniu współpracy pomiędzy różnymi partnerami lokalnymi.

Wzmacnianie kompetencji osobowych (przedstawicieli ODL i grantobiorców)

Dzięki udziałowi w Programie osoby zaangażowane w realizację różnorodnych działań społecznych mają szansę nabywania i rozwijania cennych kompetencji, zarówno kompetencji twardych, (takich jak kompetencje w zakresie prowadzenia działań fundriasingowych czy promocyjnych), jak i miękkich, (takich jak zdolność do kooperacji, kompetencje przywódcze, komunikatywność, czy zarządzanie różnorodnością).

Konkurs „Opowiedz...”

Konkurs „Opowiedz...” jest organizowany raz na rok na poziomie lokalnym i raz na dwa lata na poziomie krajowym. Konkurs skierowany jest do beneficjentów ODL realizujących projekty. Celem konkursu jest zachęcenie uczestników projektów do poszukiwania atrakcyjnych sposobów komunikowania i promowania swoich działań poprzez prezentowanie ich wyników za pośrednictwem wspólnie tworzonych przez nich filmów. Szczególny nacisk położony jest na jakość projektów i zmiany, jakie przyniosły one społecznościom lokalnym. Filmy te mają duże znaczenie promocyjne i komunikacyjne oraz stanowią wizytówkę programu „Działaj Lokalnie”. ODL otrzymają materiały edukacyjne przygotowane przez ARFP. W ramach realizacji Programu przewidziano środki finansowe na nagrody dla laureatów konkursu na poziomie krajowym. Zasady Konkursu „Opowiedz...” stanowi odrębny regulamin.